

OSZCZĘDNOŚĆ

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi w połowie każdego miesiąca.

Redaguje

Biuro Związku.

Redakcyja i Administracyja

Lwów, ulica Zyblikiewicza l. 38.

Prenumerata

roczna z przesyłką pocztową 5 kor.

Ogłoszenia

70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

TREŚĆ: Łączność związkowych Kas oszczędności. — Austriackie Kasy oszczędności w roku 1907. — Galicyjska Kasa oszczędności w Sejmie. — Sprawozdanie Wydziału kraj. w przedmiocie podwyższenia gwarancyi kraju dla wkładek w gal. Kasie oszczęd. we Lwowie. — W sprawie ruchomych lokacyi Kasy oszczęd. — Jeszcze w sprawie reformy kredytu hipotecznego. — Notatki. — Wykazy ruchu wkładek.

Łączność związkowych Kas oszczędności.

Jednym z licznych zadań związku galicyjskich Kas oszczędności jest utrzymywanie łączności między pojedynczymi Kasami oszczędności. Zadanie to spełnia dotąd Związek nasz o tyle, iż pośredniczy niejako w lokacyi gotówki między kasami ułatwiając przez to lokacyę dla Kas mających bieżące zapasy gotówki i przychodząc z pomocą Kasom potrzebującym pieniędzy.

Wskazaniem byłoby atoli także wprowadzenie wzajemnej łączności Kas w różnych innych kierunkach — a to natury administracyjnej jak i technicznej. A w szczególności byłoby bardzo pożądane, aby w kasach związkowych wprowadzono postępowo jednaką w zasadzie manipulacyę, pragmatykę służbową i regulatywy. Przez to urządzenie ułatwionoby bowiem znacznie i kontrolę nad Kasami i pracę dla funkcyjaryuszy, którzy swobodnie będąc raz wrobnymi, w każdej Kasie bez trudności każdą czynność każdorazowo skutecznie mogliby wykonywać.

Sprawa ta została już częściowo wydana i opracowaną przez p. Zyg. Szulakiewicza instrukcyą manipulacyjną i projektem pragmatyki służbowej — na dobre drogi skierowaną i zapewne tylko z powodu uciążliwej organizacji zarządów jak niemniej z powodu ducha konserwatywnego w Kasach panującego — myśl ta dotąd nie doczekała się zrealizowania.

Sądzę też, że i pod względem technicznym łączność taka byłaby bardzo na czasie i potrzebną — a mianowicie, aby książeczki wkładkowe Kas do Związku należących były przez te kasy wzajemnie zrealizowywane i to bez potrącania eskontu i jako gotówka przyjmowane. Ułatwi to nader obrót pieniężny dla stron oszczędzających i wytworzy większe zaufanie u publiczności do Kas oszczędności. Naturalnie w tej mierze muszą kasy polegać na ogólnem zaufaniu do dotyczącej Kasy jak też na zaufaniu do lustryacji i opinii Związku co do danej Kasy. Dla pewności też może Kasa dana w drodze korespondencji odnieść się przed wypłatą przedłożonej książeczki do tej Kasy, która książeczkę wydała, aby uzyskać pewność realizacyi do wyższej kwoty; ale w każdym razie byłoby to bardzo celowem, aby jedna kasa do związku należąca li tylko za potrącenie gotowych wydatków jak portorya wypłacała oszczędności złożone w drugiej kasie i stamtąd na-

leżytość ową następnie pobrała. System ten istnieje już w Kasach oszczędności należących do związku niemieckich Kas oszczędności i okazał się nader praktycznym tak dla stron jak i dla kas.

Wypadałoby przeto i u nas ten sposób manipulacyi wprowadzić — zwłaszcza, że przez to wzmacnia się zaufanie ogółu do Kas oszczędności i spistości Kas do związku należących.

Austriackie Kasy oszczędności w roku 1907.

W „Statistische Monatschrift“ niemal co roku ogłasza p. H. Ehrenberger szczegółowe daty statystyczne odnoszące się do kas oszczędności w Austrii. Statystykę taką za rok 1907 znajdujemy w XX trzecim zeszytce tegorocznym i podajemy z niej ważniejsze i ciekawsze ustępy.

I Ilość kas oszczędności, ruch kapitałów, stan wkładek.

W roku 1907 liczba austriackich kas oszczędności zwiększyła się o 14, a więc o taką samą cyfrę, co w roku 1906. W roku 1905 powstało 115 nowych kas, w roku 1904, — 11, w roku 1903 tylko 7. W ostatnich przeto pięciu latach ilość kas w Austrii zwiększyła się tylko o 61 czyli o 10·55% stanu z końcem roku 1902. (578) tak, że ogólna liczba kas oszczędności, założonych na zasadach regulatywu wzrosła z końcem roku 1907 do cyfry 639

W roku 1907 założone zostały w Austrii następujące kasy:

W Austrii dolnej:

„Zentralsparkasse der Gemeinde Wien“ (Centralna kasa oszczędności gminy Wiednia).

W Krainie:

Obeinska hranilnica w Postojni (Miejska kasa oszczędności w Postojnie (Adelsberg))

Mestoa hranilnica w Idriji (Miejska kasa oszczędności w Idriji).

Obeinska hranilnica w Kostanjevici (Miejska kasa oszczędności w Kostanowicach (Landstrass)).

W Tyrolu i Przedarulanii:

Tiroler Bauernsparkasse“ (Włociańska kasa oszczędności w Innsbrucku).

Sparkasse der Gemeinde Egg (Miejska kasa oszczędności w Egg).

W Czechach:

Sporitelna mesta Blatne (Kasa oszczędności miasta Blatna).

Stadtparkasse Böhmisch Wiesental (Miejska Kasa oszczędności w Czeskim Wiesenthal).

Sporitelna obce mesta Béli w Bezdeze⁴ (Kasa oszczędności miasta Białe wody).

W Morawie.

Städtische Sparkasse in Bodenstadt (Miejska Kasa oszczędności w Bodenstadt).

Sporitelna mesta Kelce (Kasa oszczędności miasta Kelce).

Obecni sporitelna mesta Zdaru na Moravé (Gminna Kasa oszczędności miasta Zdaru).

Sporitelna mesta Vsetina (Kasa oszczędności miasta Wsetina).

W Galicyi wreszcie:

Kasa oszczędności w Starym Samborze, założona przez powiat Starosamborski, otworzona dnia 18. września 1907.

Podczas gdy w roku 1906 zostało założonych 13 Kas miejskich (gminnych), założono ich w roku 1907 tylko 12 w pięciu krajach koronnych, ponadto powstało jedno towarzystwo Kasy oszczędności (Insbruck) i jedna powiatowa Kasa oszczędności (Stary Sambor).

W ubiegłym pięcioleciu aktywowano w ogóle 56. gminnych Kas oszczędności (w 9. krajach koronnych) tylko cztery towarzystwa Kas oszczędności (Austria niższa, Tyrol, Czechy, Galicya (Przemysł Ruska Szczadnycia), a tylko dwie powiatowe kasy oszczędności (Galicya, Brzesko — Stary Sambor), odpadła natomiast jedna gminna Kasa oszczędności w Rudnik w Czechach.

Poniżej umieszczona tabela uwidacznia ilość kas oszczędności istniejących z końcem roku 1907, w poszczególnych krajach, tudzież stosunek ogólnej ilości Kas do powierzchni, jakoteż do ilości mieszkańców:

Kraj koronny	Z końcem 1907 było kas oszcz.				Procentowo do ogólnej ilości kas	Z końcem 1907 jedna kasa oszcz. przypadała na	
	gminnych	towa-rzystw	powiatio-wych	razem		klm. □	mieszkańców
Austria niższa	53	29	—	82	12.83	241.76	42.066
Austria wyższa	42	4	—	46	7.20	260.47	18.209
Solnogród	9	—	—	9	1.41	794.80	23.535
Styrya	38	4	15	57	8.92	383.45	25.003
Karyntya	9	4	—	13	2.03	794.35	28.974
Kraina	11	1	—	12	1.88	829.57	43.337
Pobrzeże	2	1	—	3	0.47	2.656.24	273.640
Tyrol i Voralberg	10	11	—	21	3.29	1.394.50	49.667
Czechy	216	9	3	228	35.68	227.85	29.208
Morawy	82	4	—	86	13.46	258.39	29.910
Szląsk	26	—	—	26	4.07	197.96	28.644
Galicya	23	2	25	50	7.82	1.569.92	158.170
Bukowina	4	—	—	4	0.63	2.610.41	197.955
Dalmacya	—	2	—	2	0.31	6.416.16	317.255
Razem	525	71	43	639	100.00	469.50	43.815

Istniało więc z końcem roku 1907, — 639 Kas oszczędności, z liczby zaś 61 o jaką ilość Kas powiększyła się od roku 1902 przypada na

- Czechy 20
- Morawię 17
- Galicyę 5*
- Austrię niższą 4
- Krainę 4
- Tyrol 4
- Szląsk 3
- Styrya 2
- Bukowina 2

W innych krajach koronnych ilość kas oszczędności w ostatnim pięcioleciu nie uległa zmianie.

Z ogólnej ilości kas w Austrii istniejących jak z powyższej tabeli widzimy, przypada na same Czechy 35.68%, Następnie idą: Morawia 13.46%, Austria niższa 12.83%, Styrya 8.92%, Galicya 7.82% i Austria wyższa 7.20%. Przeciętnie z końcem roku 1907 jedna Kasa oszczędności przypadała na 469.50 kwadratowych kilometrów i na 43.815 mieszkańców. Co do obszaru na pierwszym miejscu stoi Szląsk, gdzie jedna kasa przypada na 197.96 kwadratowych

kilometrów, następnie również dość korzystnie przedstawia się Czechy (227.85). Austria niższa (241.76) Morawia (258.39) i Austria górna (260.47). Potem dopiero idą: Styrya (383.45) Karyntya (794.35) Solnogród (794.80) Kraina (829.57) Tyrol z Voralbergiem (1.394.50) Galicya (1.569.92) Bukowina (1.610.41) Pobrzeże (2.656.24) i Dalmacya (6.416.16).

Stosunek liczby kas do ilości mieszkańców przedstawia się najkorzystniej w Austrii wyższej gdzie jedna kasa przypada na 18.209 mieszkańców, a nie można powiedzieć, by stosunek ten był niekorzystny w Solnogradzie (23.535) Styryi (25.003) Szląsku (28.644) Karyntyi (28.974) Czechach (29.208) i Morawii (29.910). Gorzej przedstawia się ten stosunek w Austrii niższej (42.066) Krainie (43.337) Tyrolu z Przedarulanją (49.667) a wprost niekorzystnie przedstawia się Galicya, gdzie jedna kasa przypada na 158.170 mieszkańców, Bukowina (197.955) Pobrzeże (273.640) i Dalmacya (317.255).

Na 639 kas oszczędności w Austrii istniejących tylko 12 kas posiada filie, z tego 7. w Czechach, po 2 w Austrii niższej i Morawii, 1. na Szląsku. Są to następujące kasy: Centralna kasa oszczędności we Wiedniu (2 filie i 13 składnic). Kasa oszczędności w Oberhollabrun. Czeska kasa oszczędności

*) Sanok (1904) Dąbrowa (1906) Brzesko (1906) Przemysł ruska (1907) Stary Sambor (1907).

w Pradze (2 filie i 30 składnic) miejska kasa oszczędności w Pradze (5 filij) kasa oszczędności w Kolinie (1 filia) kasa oszczędności w Raspenau (2 filie) kasa oszczędności w Schluckenau (1 filia) kasa oszczędności w Sobiesławiu (1 filia) kasa oszczędności w Wernstadt (2 składnice) Pierwsza morawska kasa oszczędności w Bernie (4 składnice) kasa oszczędności w Zwittau (1 składnica) i kasa oszczędności w Boguminie (Oderberg) (2 składnice).

Lepiej niż filie i składnice rozwinęło się wprowadzone w r. 1906 urządzenie domowych kas oszczędności (puszek oszczędności) Poniżej podane zestawienie wykazuje ilość kas oszczędności które w ostatnich dwóch latach wydawały puszki oszczędności:

	R. 1906.	R. 1907.	Procentowo do ogólnej liczby kas oszczędności.
Austria niższa	12	38	36.34
„ wyższa	2	10	21.74
Solnogród	—	4	44.44
Styrya	3	27	47.37
Karyntya	2	5	38.46
Kraina	—	2	16.67
Pobrzeże	—	1	33.33
Tyrol i Varalberg	4	14	66.67
Czechy	35	97	42.54
Morawia	5	24	27.91
Szląsk	4	8	30.77
Galicya	7	18	36.00
Bukowina	—	2	50.00
Dalmacya	—	—	—

Najkorzystniej zatem przedstawia się ten stosunek w Tyrolu, gdzie więcej niż połowa tamże istniejących kas wprowadziła u siebie puszki oszczędności, a następnie idą: Bukowina, Styrya, Solnogród i Czechy, — Galicya zaś w tym szeregu stoi na dziesiątym miejscu.

W roku 1907 stosunki gospodarcze rozwinęły się niezupełnie równomiernie. Kraje cislitawskie, z wyjątkiem Galicyi miały zbiory nadzwyczajnie a wartość tychże (najwyższa jaką kiedykolwiek osiągnięto), doszła do kwoty 1.385 milionów koron. Podwyższenie cen zboża i wynikające stąd podrożenie innych środków żywności spowodowało w połączeniu z panującym brakiem robotnika podwyżkę cen robocizny przez co i tak już nadzwyczajna drożyzna surowca i produktów pomocniczych nader silnie odczuć się dała. Powszechny niemal rozwój przemysłu, jaki widoczny był w roku poprzednim, przybrał jeszcze w pierwszej połowie roku 1907 na intensywności a jakkolwiek w drugiej połowie roku wielka krizis pieniężna, w zjednoczonych stanach północnej Ameryki oddziaływując na stosunki gospodarcze w Europie, była w stanie przytłumić u nas ten rozwój, to pomimo tego przemysł nasz uchronił się od zbyt dotkliwych strat i zaufanie w zdrowe zasady naszego gospodarczego życia powstało niezachwiane. Pomimo tego atoli — w ciągu całego roku 1907 dawał się dotkliwie i stale odczuwać brak pieniędzy.

Niekorzystne stosunki procentowe za granicami Austrii utrudniały niepomernie bankowi austro-węgierskiemu wyrównanie międzynarodowych zobowiązań wypłaty w obec czego znaczna część dewiz musiała być zrealizowaną. Gdy już na wiosnę poznano, że export towarowy nie wystarczy na zaspokojenie później oczekiwanych zobowiązań zapłaty, nie wahał się Bank austro-węgierski wydać znaczniejszej kwoty w gotówce w zamian za dewizy przez co udało się utrzymać na pewien czas niską stopę procentową na korzyść przemysłu austriackiego. Dopiero gdzieś z końcem czerwca bank widział się zniewolonym,

dla ochrony waluty, użyć stopy procentowej, którą też z $4\frac{1}{2}\%$ podwyższył na 5% .

Gdy następnie wyż wspomniane przesilenie finansowe w Ameryce doszło do punktu kulminacyjnego i wszystkie banki emisyjne ustanowiły najwyższą stopę procentową, postanowił także Bank austro-węgierski podwyższyć stopę procentową na 6% i stopę tę mieliśmy aż do 11. stycznia 1908, w którym to dniu nastąpiło jej zniesienie na 5% . Wszystkie inne banki poszły za przykładem Banku austro-węgierskiego i starały się ściągnąć gotówkę z rozmaitych źródeł; przyczem za wkładki na książeczki, asygnaty kasowe i w rachunku bieżącym płacono 5% , mniejsze zaś instytucje i towarzystwa zaliczkowe w tym kierunku szły nawet jeszcze dalej. — Stosunki te naturalnie oddziaływały także na ruch wkładek w kasach oszczędności, które przy swej konserwatywnej polityce procentowej, wobec ograniczonych sposobów lokacji, żądaniom do nich stawianym o płacenie wyższej stopy procentowej na razie zadość uczynić nie mogły choćby tylko ze względu na swych dłużników hipotecznych i ze względu na to, że posiadały znaczną ilość papierów wartościowych również nisko oprocentowanych. Podczas gdy w pierwszej połowie roku 1907 wkładki nader licznie do kas oszczędności napływały, w drugiej połowie roku nie tylko że przyptyły wkładek się zmniejszyły ale dało się spostrzedz wycofywanie zwłaszcza większych wkładek.

Pomimo tego ogólne zaufanie do kas oszczędności, które przez wprowadzenie puszek oszczędności, przez zakładanie składnic, przez wprowadzenie dziennego oprocentowania itd. starały się klienteli swej jak najbardziej iść na rękę, wcale a wcale w tych krytycznych czasach nie osłabło; chociaż na ogół czyste zyski zmniejszyły się skutkiem mniejszych przychodów z procentów, a straty kursowe (jakkolwiek tylko książkowe) nie tylko pochłonęły rezerwy specjalne, lecz nawet w wielu wypadkach nadweryżyły ogólny fundusz rezerwowy.

W takich warunkach tedy, przy podwyższonej stopie procentowej, ruch kapitału był wprawdzie dość znaczny, końcowy atoli rezultat nie może być uważany jako korzystny.

Ruch pieniężny w dziale wkładowym wzrósł z K 2.534.134.270. w r. 1906 na K 2.746.340.880 — w r. 1907, czyli wzrost o K 212.206.610 czyli $8\cdot37\%$ a więc osiągnął najwyższą dotąd cyfrę. Na wkładki przypada $49\cdot66\%$ ogólnego obrotu pieniężnego (o $0\cdot09\%$ więcej jak w r. 1906 a $0\cdot39\%$ mniej jak w roku 1905).

W ogólności w roku 1907 wkładki wynosiły K 1.363.842.329 — i były o K 107.570.580 — czyli o $8\cdot56\%$ większe niż w roku poprzednim, zwroty jednak wynosiły K 1.382.498.551 — i w porównaniu z rokiem 1906 zwiększyły się o K 103.646.040 czyli o $8\cdot19\%$. Już w roku poprzednim w miejsce dotychczasowej od lat kilku przewyżki wkładek nad zwroty (1902: K 101.088.594, 1903: K 54.782.297, 1904: K 39.630.890, 1905: K 2.529.499) obniżyła się przewyżka wypłat o K 21.500.752 a rok 1907 wykazał również przewyżkę zwrotów o K 17.656.222 — a więc rezultat w porównaniu w r. 1906 korzystniejszy tylko o K 2.934.530 — a i na ten rezultat złożyło się tylko ośm krajów koronnych.

Ponieważ wysokość dopisanych procentów zwiększyła się w porównaniu z rokiem 1906 o K 13.412.957 i doszła do sumy K 191.544.118 — więc rok 1907 wykazuje wzrost kapitału wkładowego o K 172.887.896 czyli $3\cdot53\%$. Z końcem roku 1907

stan kapitału wkładkowego w austriackich kasach oszczędności wynosił:

K 5.077.304.571,

a więc cyfrę do jakiej dotąd nigdy przedtem nie

doszedł. Poniżej podajemy tabelę zawierającą cyfry odnoszące się do wkładek za ostatnich lat 5 z uwzględnieniem rezultatów i zmian w poszczególnych krajach koronnych za lata 1906 i 1907.

Kraj koronny	Wkłádki wniesione				Wkłádki w procentach stanu kapitału z początkiem roku		
	w r. 1906	w r. 1907	Wzrost (+) ubytek (-) w porównaniu z r. 1906		1906	1907	
	Koron		%				
Austria niższa . . .	271,713.998	290,883.971	+ 19,169.973	+ 7 05	24·65	26·50	
Austria wyższa . . .	65,926.796	68,427.566	+ 2,500.770	+ 3 79	17·78	17 82	
Solnogród	16,856 329	17 377.106	+ 520 777	+ 3·09	22·03	22·26	
Styrya	117,862.800	126,289 713	+ 8,426 913	+ 7 15	26 59	27·72	
Karyntya	18,323.912	20,199.624	+ 1,875.712	+ 10·24	22·00	23 94	
Kraina	26,659 359	27,369 132	+ 709.773	+ 2·66	24·54	24·58	
Podbrzeże	23,369 885	23,226 702	- 143.183	- 0 61	47 09	47·86	
Tyrol i Voralberg . .	62,973.510	77,118.713	+ 14,145.203	+ 22·46	21·41	25·37	
Czechy	425 418 398	467,391.160	+ 41,972.762	+ 9·87	27·73	29 32	
Morawia	68,620 951	76,753.736	+ 8,132.785	+ 11·85	22 43	24 24	
Śląsk	24,766 315	24,872 986	+ 106.671	+ 0 43	22 65	21·74	
Galicja	123,729 185	133,806.930	+ 10,077 745	+ 8 15	49·34	50·01	
Bukowina	10 028.890	10 077.446	+ 48 547	+ 0 48	51 88	50·39	
Dalmacya	21.422	47.544	+ 26.122	+ 122 06	7 93	18·39	
Ogółem	1907	—	1.363,842.329	+ 107,570.570	+ 8·56	—	27·81
	1906	1 256 271.759	1.256,271 759	+ 20,268 994	+ 1·64	26·46	26·46
	1905	—	1.236,002 765	+ 37,812 402	+ 3·16	—	27 03
	1904	—	1.198.190.363	- 19 511.820	- 1·60	—	27·43
	1903	—	1.217,702.183	+ 79,291.622	+ 6·97	—	29·31

Wkłódkami przeto wpłynęło do austriackich kas oszczędności w ostatnich pięciu latach koron 6.272.009 399 przyczem punkt kulminacyjny stanowi rok 1907 z kwotą K 1.363 842 829, najwyższą ze wszystkich dotychczasowych, do czego przyczyniły się prawie wszystkie kraje, a w pierwszym rzędzie, jak zawsze Czechy i Niższa Austria. Zwiększenie wkłódek wynosiło w roku 1907 K 107.570 570 — przyczem 13 krajów wykazuje zwiększenie K 107.713.753 a tylko Pobrzeże, gdzie maximum wpłóat miało miejsce w roku 1904 z niezwykle wysoką sumą, wykazuje pewne zmniejszenie (K143.183 czyli 0 61%).

Większe wkłódkami niż w roku poprzednim wykazują: Czechy (+ 41.972.762), Austria niższa (+ 19.169.973), Tyrol i Vorarlberg (+ 14.145.203), Galicja (+ 10.077.745); Styrya (+ 8.426.913), Morawia (+ 8 132.785); następnie zaś idą: Austria górna (+ 2.500.770), Karyntya (+ 1.875.712), Kraina (+ 709 773), Solnogród (+ 520 777) i Śląsk (+ 106.671), nieznaczne zwiększenie wykazuje Bukowina (+ 48 547) i Dalmacya (+ 26 122) zmniejszenie wreszcie wykazuje Pobrzeże (143.183).

Ogólna atoli wysoka cyfra wkłódek wniesionych do kas oszczędności, wskazują, że do kas oszczędności wpływają wkłódkami większe, a nie przeważnie wkłódkami ludzi uboższych i nie wkłódkami mające charakter oszczędności. Poniżej podane tabela wykazuje to zdaje się dobitnie. Stosunki zarobkowe szerokich mas w Austrii nie są niestety tak świetne, aby na głowę, a zatem bez różnicy płci i wieku w jednym roku mogły przyspaść tak znaczne oszczędności, złożone w kasach.

W roku 1907 (1906) wynosiły wkłódkami wniesione do kas oszczędności na głowę:

	Kor.	Kor.
Styryi	88 61	(83·56)
Niższej Austrii	83·46	(80 05)
Solnogradzie	82 04	(80·76)
Austrii Wyż.	81·69	(79·23)
Tyrołu	73·94	(61·06)
Czechach	70·19	(64·67)
Karyntyi	53 63	(49·06)
Krainie	52·63	(51·55)
Szląsku	33·40	(33·66)
Morawii	29·84	(26·96)
Pobrzeżu	28·29	(29·02)
Galicji	16 92	(15 89)
Bukowinie	12 73	(12 83)
Dalmacyi	0 07	(0 03)

W stosunku do stanu kapitałów z końcem r. 1906 wynosiły w roku 1907 nowe wkłódkami 27·81%, (w obec 26·46% w roku poprzednim), były zatem wprawdzie wyższe niż w poprzednich trzech latach od 1904—1906, a niższe w roku 1903 (39·31%).

Powyżej tej przeciętnej cyfry 21 81% wykazują trzy kraje stosunkowo najwyższą cyfrę wkłódek obliczoną procentowo do stanu kapitału wkłódkowego z końcem 1906 a to Bukowina 50 39%, Galicja 50 01%, Pobrzeże 47·86% a więc te kraje, w których bardzo znaczną część mieszkańców należy dopiero wciągnąć do kas oszczędności. W innych krajach znacznie niższy procent pierwotnego kapitału wpłynął tytułem wkłódek do kas oszczędności bo np w Czechach 29·32%, Styryi 27 72%, Niższej Austrii 26·50%, w Tyrołu 25·37%, Krainie 24·58%, Morawii 24 24%, Karyntyi 23 94%, Solnogradzie 22·26%, Szląsku 21·74%, Austrii Górnej 17·82, w Dalmacyi zaś tylko 18·39%.

Zwroty wynosiły w pięcioleciu 1903—1907 w ogóle K. 6,215.313.687 wkłódkami zaś K. 6,272 009.399.

z czego wynika, że w tym okresie zwroty wynosiły 99·10% wkładek i że były mniejsze tylko o koron 56,695.712 — od wkładek, przyczem nie uwzględniono skapitalizowanych procentów, które w tem pięcioleciu wynoszą olbrzymią sumę K. 865.341.227. Zwroty, które już w roku 1905 wzrosły o K. 74,913.793 a w r. 1906 podniosły o dalszą kwotę K. 44,389 245, osiągnęły w roku 1907 sumę 1,382.498.551, a więc najwyższą cyfrę, jaką statystyka Kas oszczędności w Austrii co do zwrotów dotąd wykazała. Zwiększenie się zwrotów w porównaniu z rokiem 1906 wynosi K. 104,636.040 czyli 8 19⁰/₁₀ podczas gdy końcowy rezultat ruchu wkładek za r. 1907 okazuje się korzystniejszy o K. 2,934.530, od rezultatu roku 1906. Przewyżkę zwrotów wykazuje 12 krajów koronnych w sumie K. 106,457.697, podczas gdy w pozostałych dwóch krajach koronnych zwroty były mniejsze o K. 1,821.657 mianowicie w Pobrzu o K. 1,428.267 w Karyntyi o K. 363.390.

W porównaniu z rokiem 1906 przewyżka zwrotów wynosiła:

w Czechach	K.	37,363 768
w Galicyi	"	21,197 517
w Austrii niższej	"	18,456.756
w Styryi	"	8.094 169
w Morawii	"	6.785.102
w Tyrolu	"	6,318 281
w Austrii górnej	"	3,308.305
w Krainie	"	2,180 847
na Bukowinie	"	1,127.300
na Szląsku	"	947.586
w Salnogradzie	"	653.695
w Dalmacyi	"	24 382

W roku 1907 były zwroty, podobnie jak w roku poprzednim większe niż wkładki i wynosiły 101·41% w stosunku do wkładek, w obec 101·72% roku 1906. Zmniejszenie się liczby procentowej zwrotów (w stosunku do wkładek) wykazuje 8 krajów, a mianowicie Dalmacya (-59·57¹/₂), Karyntya (-12·10%), Tyrol z Przedarulanją (-10·32%), Pobrzu (-5·58%), Morawia (-1·92%), Styrya (-1 08%), Czechy (-0·93%), Austria niższa (-0·41%). (C. d n.).

Galicyjska Kasa Oszczędności w Sejmie.

Wydział krajowy przedłożył obradującemu właśnie Sejmowi następujące sprawozdanie o galicyjskiej Kasie oszczędności:

Na posiedzeniu z dnia 2. listopada 1908 powziętą Wysoki Sejm następujące uchwały:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 16. czerwca 1908. l. 452 49 w przedmiocie galic. Kasy oszczędności we Lwowie.

2. Sejm udziela zarządowi galic. Kasy oszczędności we Lwowie absolutorium z rachunków tej Kasy za rok 1907⁴.

Uchwały powyższe zakomunikował Wydział krajowy Zarządowi Kasy pismem swem z dnia 17. listopada 1908, l. W. 117.270.

W myśl § 48 statutu galic. Kasy oszczędności we Lwowie przedkłada Wydział krajowy sporządzone przez Dyrekcyę sprawdzone przez komisję rewizyjną rachunki tej Kasy za rok 1908.

Powyższe rachunki przyjęte przez Wydział Kasy uchwałą z dnia 16. kwietnia 1909 przyjęto także Walne Zgromadzenie Towarzystwa Kasy uchwałą z dnia 7. maja 1909, przyczem postanowiło upraszać

Wysoki Sejm o przyznanie Zarządowi Kasy absolutorium ze wspomnianych rachunków.

Wydział krajowi wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie galic. Kasy oszczędności we Lwowie.

2. Sejm udziela Zarządowi galic. Kasy oszczędności we Lwowie absolutorium z rachunków tej Kasy za rok 1098.

Ponadto przedłożył Wydział krajowy Sejmowi następujące

Sprawozdanie

w przedmiocie podwyższenia gwarancji kraju dla wkładek w galicyjskiej Kasie oszczędności we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z d. 7. listopada 1904 postanowił Wysoki Sejm zmieniając art. IV. uchwały swej z 27. lutego 1899. (Dz. u. kr. Nr. 35.) i z d. 18. listopada 1902. (Dz. u. kr. Nr. 100), że jak długo trwa gwarancja kraju w art. I. powyższej uchwały określona, nie może stan kapitałów wkładkowych, w galicyjskiej Kasie oszczędności we Lwowie ulokowanych, przewyższać sumy 90,000.000 koron.

Po przytoczonej uchwale Wysokiego Sejmu podniosły się wkładki z końcem roku 1905 na 79,563.033 Kor. 65 h., z końcem roku 1906 na 81,622.348 Kor. 62 h., z końcem roku 1908 na 87,091.432 Kor. 54 h., a wreszcie z końcem lipca b. r. stan wkładek wynosił 89,188.158 Kor. 48 h., Z wyjątkiem roku 1907, w którego drugiej połowie z powodu powszechnego braku i niebywałej drożyzny gotówki nastąpił pewien stosunkowo nieznaczny ubytek, wykazują wkładki od r. 1904, jak w latach dawniejszych, stałą tendencyę wzrostu. Nie powstrzymały go w roku bieżącym pogłoski wojenne i run w marcu b. r., bo już w ciągu następujących 4 miesięcy nowe wkładki ubytek nie tylko zrównoważyły, ale przewyższyły o przeszło 2,000.000 kor.

Przy podwyższonej od 1. września 1907. na cztery % od sta stopie wkładkowej, o zawsze jeszcze niestałej i słabej tendencyi zwykłej na targu efektów uzasadnionem jest przewidywanie, że napływ wkładek będzie trwał dalej. Zresztą nawet przy niezmienionym ich stanie musiałoby z niedalekim już końcem roku dopisanie procentów półrocznych około 1,500.000 koron wywołać przekroczenie statutowego maximum.

W ten sposób wyczerpaną zostanie przyznana wkładkom poręka kraju i z tego powodu galicyjska Kasa oszczędności wniosła obecnie prośbę do Wydziału krajowego o wyjednanie u Wysokiego Sejmu podwyższenia wymienionej poręki kraju ze sumy 90 na 120 milionów koron.

Galicyjska Kasa oszczędności stanęłaby bowiem wobec ewentualności albo nieprzyjmowania dalszych wkładek, albo też sztucznego obniżenia ich przez odpowiednią redukcję stopy procentowej.

Odmowa przyjmowania dalszych wkładek byłaby środkiem zbyt drastycznym, bo kwestyonowałaby rację bytu Kasy i z pewnością uczyniłaby ją na długie lata niepopularną. Byłby to zresztą środek trudny do przeprowadzenia. Stan wkładek bowiem zmienia się z każdym dniem skutkiem ich wycofywania, osiągnięte maximum może spaść jeszcze tego samego dnia. Raczej więc wypadałoby się uciec do redukcji wkładkowej stopy procentowej. Dyrekcyja

kasy zwraca jednak uwagę, że i ten sposób jest dla pomysłowego rozwoju instytucji niebezpiecznym. Przy kursie bowiem 4% efektów przeciętnie 95 za 100, a więc efektywnej ich stopie 4.2%, i wobec 4%-wej stopy pierwszorzędnych, zaś nawet 6%-wej stopy wkładkowej drugo i trzeciorzędnych instytucji wkładkowych zachodziłaby poważna obawa, że w razie redukcji procentu od wkładek poniżej 4% odpływ starych wkładek musiałby się wzmódzić znacznie, a nie byłoby ich czem zastąpić. Zniżenie zaś stopy tylko od wkładek nowych nie wstrzymałoby normalnego odpływu wkładek starych, a skutkiem braku nowych, stan wkładek musiałby wprawdzie powolniej, ale stale spadać.

Ograniczenie wkładek nie leży więc w interesie Kasy, przeciwnie Dyrekcyja Kasy stwierdza, że rozwój jej i możność z czasem sanacji zawisły głównie od wydatnego i szybkiego wzrostu wkładek. Jak wynika z zamknięć rachunkowych, efektywny fundusz obrotowy Kasy — to jest bez części unieruchomionej nieproduktywnie w gmachu własnym i t. zw. „Interesach w likwidacji“ — dał po oprocentowaniu całego kapitału wkładkowego i pokryciu wszystkich kosztów administracji nadwyżkę obrotową w r. 1908 w stosunku 0.749%, w r. 1907 — 0.820%, w r. 1906 — 0.654%. Wobec tego więc, że ewentualny przyrost kapitału wkładkowego nie pójdzie już na lokacje martwe lecz będzie lokowany fruktyfikacyjnie, a mimo przyrostu kapitału koszta administracji stosunkowo nieznacznej tylko mogą ulec zmianie. — Każde pomnożenie kapitału wkładkowego powiększy cyfrę rocznej nadwyżki obrotowej i polepszy jej stosunek do efektywnego kapitału obrotowego. Według obliczeń Dyrekcyi Kasy — w dzisiejszych stosunkach każdy nowy milion kapitału wkładkowego reprezentuje dla Kasy najmniej nowych siedem tysięcy koron rocznie w czystej nadwyżce obrotowej.

W tem przekonaniu Zarząd Kasy nie szczędził zabiegów, aby kapitał wkładkowy powiększyć. Podwyższył więc stopę procentową na 4% już od 1-go września 1904. i wprowadził t. zw. domowe kasy oszczędności, których jest przeszło 3.000 w rękę wkładkujących. Zastanawiał się też, czy dla księżeczek wkładkowych Kasy, nie dałby się uzyskać w drodze ustawodawczej charakter pupilarny. Wobec braku jednak funduszu rezerwowego dałoby się to urzeczywistnić tylko wówczas, gdyby poręka kraju mogła przyjść w tym celu z pomocą i to tylko pod warunkiem, że byłaby bezwarunkową i trwałą, a więc gdyby zostało uchylone zarówno ograniczenie do pewnego maximum wkładek, jak i przewidziane w statucie (alin. 2. §. 2-go) możność jej cofnięcia.

Przedmiotem rozwagi Zarządu Kasy, było też potworzenie składnic we Lwowie, a dalej urządzenie filii kasowych w niektórych miastach prowincjonalnych, które brak solidnych instytucji kredytowych odczuwają, na razie jednak, jak długo grozi Kasie co chwila przekroczenie dopuszczalnego maximum wkładek, projekty te nie dadzą się urzeczywistnić.

Obok tego, przedmiotem trwałej troski Zarządu było i jest, aby brak dochodów z kapitału wkładkowego inwestowanego nieproduktywnie w interesach w likwidacji i w gmachu własnym (z końcem roku 1908 wynosił on łącznie 12,249,481 kor. 41 h.) także w innej drodze — o ile możności — zrównoważyć. Widoki na sprzedaż kopalni uważa Dyrekcyja Kasy jako stanowczo stracone, a wobec stałego pogarszania się stosunków przemysłu ropnego, za sukces poczytać można, że udało się je wydzierżawić, zanim, w razie zastanowienia ruchu, zostałyby kompletnie zdeprecyonowane.

Nie mogąc sprzedać kopalni, rozważał Zarząd myśl uruchomienia uwięzionego w nich kapitału drogą zaciągnięcia pożyczki w obligacjach publicznych, lecz byłaby ona do przeprowadzenia tylko przy pomocy kraju, w formie poręki za obligacje przez Kasę emitowane, czy też emisji na ten cel obligacji własnych.

Gmach własny galic. Kasy oszczędności zajęty jest dziś przez biura, mieszkania dyrektorów i służby kasowej, a znaczna część podwórza przez stację elektryczną. Stacja elektryczna Kasy zostaje z dniem 15. października b. r. zwinięta, a urządzenie jej przechodzi drogą sprzedaży na własność gminy m. Lwowa i najpóźniej do 15. października b. r. ma z gmachu zostać usuniętem. Zadaniem Kasy będzie wyzyskać opróżnione się mającą część podwórza.

Dyrekcyja Kasy zwraca dalej uwagę, że inne Kasy oszczędności, jak w Gracu, Wiedniu, Pradze, Bernie i t. d. znajdują wydatną pomoc w kreowaniu zakładów emisji listów zastawnych, dla Galicyjskiej Kasy Oszczędności jest jeszcze to źródło dochodów narazie niedostępnem, gdyż uzyskanie potrzebnego w tym celu zezwolenia rządowego jest zależne od posiadania znacznego stosunkowo funduszu rezerwowego.

Okazuje się zatem, że na jakieś nadzwyczajne środki sanacyjne Kasa tylko w bardzo skąpej mierze liczyć może, a podwyższenie czystych nadwyżek obrotowych z normalnego statutowego obrotu, którego warunkiem jest przysporzenie wkładek, stanowi dla niej powolną wprawdzie, ale jedyną niemal sanację.

Pozostaje do omówienia ze stanowiska kraju kwestya ryzyka, połączonego ze wzrostem kapitału wkładkowego.

Co do tej sprawy Dyrekcyja Kasy podnosi, że — jak z natury poręki wynika — powiększenie wkładek korzystne dla Kasy, nie może być szkodliwym dla kraju, jako dla poręczyciela. Powtórne ryzyko poręki zależy nietylko od wysokości poręczonej sumy, ale w wyższym jeszcze stopniu od stosunku jej do aktywów dłużnika. Odnośnie do galic. Kasy Oszczędności miarę tę tem słuszniej można stosować, że jej gospodarka przez wydelegowanych ze strony Wysockiego Sejmu członków Wydziału zostaje bez przerwy pod kontrolą kraju.

Według zamknięcia za rok 1908, głównie grupy aktywów Kasy — pomijając lokacje drobne przeważnie natury przejściowej, przedstawiają się w sposób następujący :

a) Pożyczki hipoteczne na dobra, na realności miejskie, posiadłości wiejskie, reszty cen kupna, dóbr i realności odsprzedanych, dobra i realności nabyte, słowem lokacya hipoteczna, razem 47,462.932 koron 07 h. Miarą solidności tej lokacyi jest, że od całego szeregu lat nie była Kasa w tem położeniu, żeby dla ratowania swej pretensyi musiała nabyć którą ze stanowiących jej hipotekę nieruchomości, a w ciągu ostatnich czterech lat odsprzedala nietylko bez straty, ale niejednokrotnie z poważniejszym zyskiem nieruchomości dawniej nabyte, tak, że w obecnej chwili żadnych dóbr ani realności miejskich w swem posiadaniu nie ma. Z 45 hipotek, które z końcem r. 1908 pozostały w egzekucyi, przeważna część została przed terminem licytacyjnym uregulowana; gdzie do licytacyjnej sprzedaży wyjątkowo przyszło, przeszły hipoteki w trzecie ręce za cenę, w której pretensya Kasy ze wszystkimi przynależnościami znalazła pokrycie. Lokacya ta jest więc bezwarunkowo pewną. To samo powiedzieć należy o

b) pożyczkach komunalnych 1,610.142 koron 06 h., Towarzystw zarobkowych i gospodarczych ko-

ron 79.500, spółek oszczędności i pożyczek koron 298.075, z których pierwsza kategoria jest jeszcze w znacznej części hipoteką subsydiarnie zabezpieczoną. W tym dziale lokacyi nie miała dotąd Kasa nigdy strat do zarejestrowania;

c) zaliczki na zastaw terminowy efektów koron 696.815 50 h. i rachunki bieżące pokryte efektami koron 116.401. Wobec popularnego bezpieczeństwa efektów stanowiących ich podkład, straty są wykluczone. To samo dotyczy

d) efektów funduszu obrotowego 14,090,482 kor. 53 h. a z formalną tylko zmianą

e) wkładów w austriackich Kasach oszczędności 1,162,112 kor. 40 h. poręczonych przez powiat, względnie gminę, które zobowiązane do publicznego składania rachunków i pozostając pod kontrolą rządu, dają materialnie to samo co papiery popularne, bezpieczeństwo;

f) weksle 16,964.863 kor. 73 h. od czasu ostatecznego pokrycia strat z weksli datujących się z przed roku 1899 odpisy w tym dziale lokacyi nie przekraczają rocznie 0.10—0.15% inwestowanego kapitału; bez ujmę więc dla pewności kapitału jego rentowność o tyle się zmniejsza;

g) gmach własny 1,950.000 koron przedstawia pozycję zupełnie realną. Pozostają więc tylko

h) Interesa w likwidacyi 10,299.481 kor. 45 h. jako jedyna niepewna pozycja aktywów i do niej wyłącznie poręka kraju efektywnie się ogranicza.

Zarząd Kasy w swym nowym składzie, datując się od roku 1906 zaraz w pierwszym swym sprawozdaniu za rok 1906 zaznaczył, że „Kasie w spekulacyę wdawać się nie wolno“ a więc, że uważałby wprost jako przekroczenie statutowych atrybucyi, gdyby fundusze wkładkowe w przedsiębiorstwa kopalniane „interesa w likwidacyi“, dalej angażował. Taką samą dyrektywę otrzymał Zarząd Kasy w uchwale Wysokiego Sejmu z 15. października 1907 i to pod rygorem, że inaczej absolutoryum odmówionem zostanie. Wykluczoną więc jest obawa, aby kiedykolwiek w przyszłości w tę matną pozycję nowe fundusze wkładkowe zostały włożone.

Przeciwnie zarząd zdając sobie sprawę z problematyczności tego aktyw, dąży dla uzdrowienia bilansu do stopniowej jego w bilansie redukcji. Na ten cel poszły w latach 1906 do 1908 nadwyżki obrotowe samych kopalń — a w r. 1906 także ogólna nadwyżka obrotowa.

W latach 1907 i 1908 straty na spadku kursu efektów funduszu obrotowego — nie pokryte rezerwą specjalną — w pierwszym z nich w kwocie 235.069 koron 24 h., w drugim 241.039 koron 85 h., nie pozwołyły niestety na odpisy na interesach w likwidacyi kosztem ogólnej obrotowej nadwyżki.

Straty te jednak są czysto książkowe, zostaną przez podniesienie się kursu efektów wyrównane i nie zmieniają faktu, że kwoty nadwyżki obrotowej na ich pokrycie użyte efektywnie do Kasy wpłynęły i stały się dla niej źródłem pomnożenia dochodu.

Wzrost kapitału wkładkowego nie tylko zatem krajowi nie zagraża, ale zwolna i stopniowo przyczynia się do zmniejszenia jej aktualności.

Z powyższych powodów, jak niemniej z uwagi, że podwyższenie dotychczasowej gwarancji kraju za wkładki, stworzyć może rzeczowe warunki dla uchwalenia i przyspieszenia senacyi galicyjskiej Kasy oszczędności, Rada Wydziału krajowego postanowiła przychylić się do prośby Dyrekcyi Kasy, z ograniczeniem atoli podwyższenia do kwoty o 10,000.000 koron mniejszej, ze względu na to, że obecny stan wkładków nie usprawiedliwia jeszcze na razie potrzeby podnie-

sienia gwarancji kraju aż do wysokości 120,000.000 koron.

Wydział krajowy wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Sejm, zmieniając Art. IV. uchwały swej z 27. lutego 1899 (Dz. u. kr. Nr. 35). tudzież z dn. 18. listopada 1902 (Dz. u. kr. Nr. 100) i z dn. 7. listopada 1904 (Dz. u. kr. Nr. 54), postanawia:

Jak długo trwa gwarancja kraju w Art. I. (powszejszej uchwały z dn. 27. lutego 1899 (Dz. u. kr. Nr. 35) określona, nie może stan kapitałów wkładkowych w galic. Kasie oszczędności we Lwowie ulokowanych, przewyższać sumy 110,000.000 koron.

Suma ta może być zmienioną tylko na podstawie uchwały Sejmu krajowego“.

W sprawie ruchomych lokacyi kasy oszcz.

(Orzeczenie trybunału administracyjnego z dnia 23. czerwca 1909 L. 5813).

Przy sposobności badania zamknięć rachunkowych za rok 1907 kasy oszczędności w T. rząd krajowy w F. rezolucyą z 15. maja 1908 wytknął, że ruchome lokacje w tymże roku w porównaniu z latami 1905 i 1907 wykazują znaczny wzrost, bo doszły z końcem r. 1907 do 89.34% kapitału wkładkowego. Rząd krajowy wydał przeto zarządzenie aby kasa oszczędności powoli, ale konsekwentnie starała się ten anormalny stosunek między lokacyami ruchomymi a nieruchomymi zredukować. To zarządzenie rządu krajowego zostało także przez ministerstwo potwierdzone, gdyż wedle powszechnego, na doświadczeniu opartego zdania, powinien stosunek lokacyi ruchomych do nieruchomych odpowiadać mniej więcej stosunkowi jak 30:70.

Zażalenie kasy przeciw tej decyzji ministerstwa zostało przez trybunał administracyjny odrzucone a to z następujących motywów:

Ze względu, że wedle § 19 regulatywu dla kas oszczędności z 26. września 1844, jak największe bezpieczeństwo złożonych w kasie oszczędności wkładów jest głównym warunkiem prawidłowej administracyi, przeto nie należy przez to rozumieć że chodzi o użycie pieniędzy wkładkowych na takie interesa, przy których obawa strat jest prawie wykluczoną, lecz chodzi o użycie tych pieniędzy w taki sposób, by wkładający mieli zapewnienie, że wkładki ich bądź natychmiast, bądź też po myśli § 9. regulatywu po upływie terminu wypowiedzenia, przez kasę ustanowionego, wypłacone będą. Także z § 19. lit b i lit. d regulatywu wynika, że ustawa, jak to zresztą samo przez się ma rozumieć, co do lokacyi wkładków oszczędności wymaga nie tylko największego bezpieczeństwa, lecz także możliwej ich płynności. Niewłaściwie powołuje się żaląca się kasa w tym względzie na § 24. al. 3. i na §§ 38. i 40. swoich statutów, zatwierdzonych przez władzę. Pominąwszy bowiem tę okoliczność, że samo wydanie pewnych zarządzeń przez władzę nadzorczą w tym kierunku, nie uchyla obowiązku kasy, ciężących na niej na zasadzie statutu, skonstatować należy, że §§ 38. i 40. normują tylko kompetencyę dyrekcyi i wydziału co do lokacyi wkładków, nie zaznaczają one nigdzie ani jednym słowem, że ta lokacja może nastąpić inaczej jak tylko z zachowaniem ustawowych postanowień. Jeżeli jednak § 24. al. 3. dopuszcza zakupna papierów wartościowych tylko na wypadek „niemożliwości innej korzystnej lokacyi“, to przez to nie wypowiedziano wcale upoważnienia do ograniczonej,

nietylko nieracjonalnej ale nawet wprost niebezpiecznej lokacji wkładek w hipotekach, lecz tylko z pomiędzy rozmaitych ruchomych lokacji, zakupno papierów wartościowych postawiono na ostatniem miejscu. Zwrot: „żadna inna korzystna lokacja” oznacza nic innego jak tylko żadną inną ustawowo dozwoloną i racjonalną lokację.

Ponieważ atoli regulatyw dla kas oszczędności z powodu różnorodności stosunków czasu i miejsca nie zawiera postanowienia co do cyfrowego stosunku między lokacją wkładek na hipoteki i na łatwo zrealizować się dające wartości, a ocenienie tego stosunku pozostawił wolnemu ocenieniu władz nadzorczych, gdy z drugiej strony władze nadzorcze po myśli § 27. ust. 5. regulatywu są obowiązane czuwać nad całym tokiem czynności a w razie dostrzeżenia uchybień spowodować we właściwej drodze wydanie zarządzeń potrzebnych do przywrócenia porządku i bezpieczeństwa zakładu, przeto też we wskazówkach wydanych żalącej się kasie oszczędności przez władzę nadzorczą, celem uchylenia niewłaściwego stosunku między ruchomymi a nieruchomymi lokacyami nie można się dopatrywać sprzecznego z ustawą mieszania się w autonomiczne prawa kasy i z tych powodów zażalenie, jako niezasadnione, musiało być odrzucone.

Jeszcze w sprawie reformy kredytu hipotecznego.

W poprzednich numerach podaliśmy w streszczeniu sprawozdanie komisji wybranej dla wniosku o reformie kredytu hipotecznego. Obecnie za jednym z fachowych czasopism podajemy uwagi dr. Karola Holzera, co do postulatu niewypowiedzialności pożyczek hipotecznych. Uwagi te opiewają:

Patentem cesarskim z 4. marca 1849 zniesiony został jak wiadomo stosunek poddańczy.

Rzadko która ustawa tak głęboko i silnie oddziaływała na socyalne i gospodarcze stosunki, jak właśnie ta, obdarowała ona bowiem włościanina, który był dotąd poddanym swego pana, wolnością osobistą i własnością gruntu, z prawem dyspozycji co do swej własności. Przed patentem mógł włościanin swą posiadłość samoistnie zadłużyć tylko do pewnej granicy, po nad tę granicę tylko za pozwoleniem swego pana.

Sześćdziesiąt lat minęło od chwili wydania tego patentu, a gdy się przypatrzymy teraz położeniu małej i średniej własności, musimy skonstatować nietylko zadłużenie ale nawet nadmierne jej zadłużenie. Nie wdając się w szczegółowe przyczyny tego zadłużenia, można powiedzieć, że dadzą się rozróżnić dwa rodzaje zadłużenia.

Pierwszy i to najczęstszy, to zadłużenie połączone ze zmianą własności ziemi. Zmiana ta może nastąpić albo między żyjącymi i wtedy zazwyczaj rozchodzi się o kupno, przyczem atoli nie posiada dostatecznej ilości gotówki, by uiścić cenę kupna i dlatego, dla zaspokojenia sprzedawcy zaciąga dług na posiadłość dotąd bądź wolną od długu bądź też obciążoną. Zmiana ta może nastąpić także w drodze spadku, przy czem spadkobierca gruntu innych współspadkobierców musi spłacić i w tym celu zaciąga pożyczkę hipoteczną.

Drugi rodzaj zadłużenia gruntu stanowią te wypadki, gdzie ono następuje bez zmiany własności z rozmaitych przyczyn, jak np. z powodu przeprowadzenia melioracji, z powodu nieurodzajów, nie-szczęść w rodzinie i t. d.

Niejednokrotnie i z rozmaitych stron proponowano reformy, aby coraz bardziej rosnącemu zadłużeniu nieruchomości tamę położyć i proponowano najrozmaitsze środki, aby tylko przeprowadzić stopniowe oddłużenie własności rolnej. Nawet rząd zajął w tej sprawie stanowisko i przez c. k. ministerstwo rolnictwa rozesał wszystkim instytucyom finansowym, kasom oszczędności, instytucyom hipotecznym do wypełnienia kwestyonaryusz, chcąc w ten sposób wybałać opinie i zebrać daty. Stanowczego kroku atoli wówczas nie uczyniono.

Z chwilą, gdy radzie państwa przedłożono wniosek Pantza, Finka, hr. Kolowrata i towarzyszy, który ma za przedmiot reformę kredytu hipotecznego, z tą chwilą sprawa nabrała znowu aktualnego znaczenia.

Nic dziwnego, że kasy oszczędności, w tej właśnie sprawie, która dotyczy reformy kredytu hipotecznego, są nader interesowane, one bowiem prawie 65% swoich wkładek mają ulokowanych w pożyczkach hipotecznych. Wspomniany wniosek, który zwywa rząd do jak najrychlejszego przedłożenia radzie państwa projektu ustawy, zawiera w ustępie 1. następującą zasadę:

„Prawa zastawu na nieruchomościach wolnych i lasowych dopuszczalne są tylko dla pretensyi niewypowiedzialnych, spłacalnych w ratach anuitetowych najwyżej w przeciągu lat 60“.

Przeciw obowiązkowi wprowadzonemu formy umorzenia za pomocą anuitetów, bezprzecznie ze stanowiska kas oszczędności nie da się nic zarzucić, zwłaszcza, że i obecnie ta forma umorzenia pożyczek w przeważnej ilości kas jest przyjęta.

Inaczej atoli rzecz ma się z niewypowiedzialnością pretensyj. Tu w sprzeczności z regulatywem z r. 1844, który w §. 19. wyraźnie dla pożyczek hipotecznych zastrzega każdej stronie prawo półrocznego wypowiedzenia całego długu, miałyby w przyszłości kasom oszczędności to prawo być odebrane. Ustawowo przeto unormowana niewypowiedzialność pożyczek hipotecznych miałaby ten sam skutek, że zmiana stopy procentowej byłaby wykluczona. I jakie następstwa wyniknęłyby stąd dla kas oszczędności?

Jak wiadomo fluktuacja ruchu wkładek stoi zawsze w związku ze zmianami, w ukształtowaniu się stopy procentowej na targu pieniężnym. Jeśli na targu pieniężnym stopa procentowa się podnosi, w takim razie z kas oszczędności wkładki uciekają a publiczność szukająca lokacji, skłania się więcej do zakupu papierów albo do lokacji w bankach, które łatwiej zastosowują się do zmian stopy procentowej. W czasach podwyżki bankowej stopy procentowej, muszą kasy oszczędności dla utrzymania swego stanu wkładek jakoteż dla powstrzymania ich odpływu podwyższyć stopę procentową od wkładek.

Ponieważ jednak, jak to wyżej wspomnieliśmy 65% wkładek kas oszczędności uwięzionych jest w hipotekach, i interes hipoteczny kas oszczędności jest ich najważniejszym i największym activum, więc równocześnie z podwyższeniem procentu od wkładek płaconego, muszą kasy oszczędności podwyższyć procent od pożyczek hipotecznych. To atoli mogą tylko wtedy zrobić, jeśli im, po myśli postanowień regulatywu — przysługuje prawo wypowiedzenia pożyczki. Wynika stąd, że ustawowo unormowana niewypowiedzialność pożyczek nie byłaby dla kas oszczędności niebezpieczną tylko wówczas, gdy stopa procentowa od wkładek była niezmienną, co atoli ze względu na stosunki targu pieniężnego prawie że się pomyśleć nie da, o ile kasa ma być stale zdolną do wypłat. Wypowiedzialność

pożyczek, bez stałości stopy procentowej od wkładów przy podniesieniu się ceny pieniądza może bowiem kasom oszczędności takie przynieść szkody, że w niedługim czasie fundusze rezerwowe kas musiałyby być wyczerpane i uniemożliwionyby kasom spełnienie ich humanitarnych zadań.

W razie przyjęcia niewypowiedzialności pożyczek musiałyby kasy oszczędności zastanowić albo przynajmniej bardzo ograniczyć interes hipoteczny, a to zaś musiałyby mieć ten skutek, że kasy oszczędności nie byłyby w stanie utrzymać dotychczasowej stopy procentowej od wkładów, co znowu pociągnęłoby za sobą gwałtowne wycofywanie i odpływ wkładów z kas oszczędności do innych instytucyj.

Względy te wykazują, jakie niebezpieczeństwo kryje się dla kas oszczędności w ustawowo wyrzeczonej niewypowiedzialności pożyczek hipotecznych.

NOTATKI.

Należitości prawne w postępowaniu sądowym. Przełożyli i opracowali Wiktor Breit i Adam Strzelecki, komisarze skarbu. Lwów, 1909. Str. 254. Nakładem Towarzystwa galic. conceptowych urzędników skarbowych. W latach dziewięćdziesiątych zeszłego wieku zamierzył rząd przygotować gruntowną reformę przepisów o należnościach prawnych i wniósł w tym celu projekt ustawy obejmującej wszystkie działy należitości. Niestety projekt ten dotychczas nie wszedł pod obrady parlamentu a tylko od czasu do czasu w razie potrzeby zmiany dawnych przepisów w pewnym zakresie, ogłasza się jako nowelę jakąś tego projektu. Tak się też stało w r. 1897. Z dniem 1. stycznia 1898 weszły w życie nowe ustawy procesowe, zaszła więc nieodzowna konieczność dostosowania do nowej procedury także przepisów należitościowych, co uczyniono przez ogłoszenie cesarskiego rozporządzenia z 26. grudnia 1897. Rozporządzenie to z natury rzeczy prowizoryczne — jakby zachęcone przykładem również „prowizorycznej” a mimo to do dnia dzisiejszego obowiązującej ustawy z 9. lutego 1850, powiększyło chaos, jaki panował pod względem przepisów należitościowych. Nie objęło ono bowiem całokształtu przepisów, odnoszących się do postępowania sądowego, lecz pozostawiając ogólne przepisy ustawy, uchyliło i zmieniło to tylko dawniejsze przepisy, które nie mogły się żadną miarą ostać wobec nowej procedury sądowej. Rezultatem tego była znaczna ilość wątpliwości, dla których usunięcia ogłosiło Ministerstwo skarbu w ciągu lat jedenastu kilkaset reskryptów. Niemniej i Trybunał administracyjny wydał bardzo wiele zasadniczych orzeczeń, bez których nie można obecnie obejść się przy stosowaniu i interpretowaniu przepisów ces. rozporządzenia z 26. grudnia 1897.

Zebraniem tych właśnie przepisów i orzeczeń zajęli się autorowie podręcznika p. t. „Należitości prawne w postępowaniu sądowym”. mianowicie w ten sposób, że biorąc za podstawę ces. rozporządzenie z r. 1897, zamieścili przy poszczególnych paragrafach ogrupowane systematycznie przepisy dawniejszych ustaw dotąd obowiązujące, rozporządzenia i reskrypty Ministerstwa skarbu i sprawiedliwości, wreszcie zasadnicze orzeczenia Trybunału administracyjnego. Wskutek tego wyszukanie przepisu danego w kwestyi stemplowania np. pism wnoszonych w sprawie egzekucyjnej, wystarczy przejrzeć przepisy dla tego działu spraw osobno zesta-

wione. Zresztą ułatwia to także szczegółowy indeks alfabetyczny

Niewątpliwie podręcznik ten opracowany z wielkim nakładem pracy, odda wielką przysługę sferom urzędowym, tak sędziom i adwokatom, niemniej jednak przydatny będzie także wszelakim instytucjom finansowym, które niejednokrotnie pomniejsze sprawy sądowe, zwłaszcza hipoteczne, załatwiają we własnym zarządzie i niejednokrotnie z nieświadomości przepisów narażają się na kary stemplowe. W dodatku zamieszczone tabele do obliczenia należitości wedle skali II i III. od kwot wyższych ponad 8 względnie 16 tysięcy K., oraz tabele do obliczania należitości intabulacyjnej, czynią podręcznik ten tem pożyteczniejszym dla instytucyj kredytowych. Możemy to dziełko polecić naszym Kasom oszczędności. Cena egzemplarza oprawnego wynosi 5 koron.

Tabele do obliczania należitości skalowych.

Wszystkie instytucje finansowe niezawodnie odczuwały brak tabel do obliczania należitości skalowych od kwot wyższych ponad te, które podają zwyczajne skale stemplowe I, II. i III. Temu brakowi zaradziło Towarzystwo galic. conceptowych urzędników skarbowych we Lwowie, wydając tabele te, które niezawodnie zaoszczędzą wiele czasu dotychczas potrzebnego na obliczenie należitości skarbowych np. przy skryptach dłużnych, należitości od obrotu i t. p.

Egzemplarze, praktycznie oprawne (zawierające także tabele do obliczania należitości intabulacyjnych oraz zestawienie należitości od przeniesienia nieruchomości) nabywać można po 60 h. w Towarzystwie galic. conceptowych urzędników skarbowych we Lwowie. (pl. św. Ducha 1. 1.)

W tych dniach wyszedł z druku opracowany i wydany przez p. Józefa Lisikiewicza z Bolechowa „Klucz procentowy do obliczania odsetek wedle stóp $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$, 3, $3\frac{1}{2}$, 4, $4\frac{1}{2}$, 5, $5\frac{1}{2}$, 6, $6\frac{1}{2}$, 7 i $8\frac{1}{2}$ od kapitałów 1 do 1000 koron rubli, marek“.

Istnieją wprawdzie podobne podręczniki do obliczania odsetek, przeważnie jednak niepraktyczne dlatego

a) że tablice jednej stopy procentowej znajdują się na kilku stronach podręcznika, wskutek czego przy obliczaniu odsetek trzeba przekładać kartki podręcznika, co jest niedogodne i zajmuje wiele czasu;

b) że obliczyć się mające odsetki wyrażone są także w dziesiętnych a nawet i setnych halerza, co nadzwyczaj utrudnia wypośredkowanie żądanych odsetek, gdyż przy obliczaniu tychże od kapitału składającego się z 2. lub 3. cyfr, musi się wypisywać osobno poszczególne kwoty (dziesiętne i setne halerza) laterować je, poczem dopiero otrzymać można żądany procent.

W wydanych obecnie kluczu procentowym są zestawione poszczególne tabele w ten sposób, że na każdej stronie znajdują się tabele innej stopy procentowej, wobec czego mając przed sobą po lewej stronie procent obliczony za dni a po prawej za miesiące, bez przewracania kartek bardzo łatwo i szybko odszukać można żądany procent.

Aby o ile możności uprościć obliczanie, odsetki zestawione są tylko w całych halerzach (05 halerza i wyżej jako cały halerz) wskutek czego żądany procent wypośredkować można dokładnie, bardzo szybko i z wielką łatwością. — Cena jednego egzemplarza wynosi kor. 1.50.

Przypomnienie. W miesiącu wrześniu przypada termin płatności kuponów od następujących efektów:

- 5°/₁₀₀ listów zastawnych Domen państwowych (frank w zł. 7.50)
- 4°/₁₀₀ austr. renty koronowej (K. 400 — K. 200 K. 40 — K. 4. — K. 2. —)
- 4°/₁₀₀ Obligacyj budapeszteńskiej pożyczki z roku 1896 (K 200.— K. 100.— K. 40.— K. 20.— K. 4.—)
- 5°/₁₀₀ bułgarskiej pożyczki hipot. kolei państw. z r. 1902. (K. 59.50, K. 11.90)
- 4¹/₂^o/₁₀₀ obligacyj pożyczki m. Lwowa (K. 112.50 K. 50.— K. 22.50, K. 4.50)
- 5°/₁₀₀ Listów zastawnych galic banku hipotecznego z 10°/₁₀₀ premią (K. 250.— K. 50.— K 25.— K. 5.—)
- 5°/₁₀₀ Obligacyj pierwszeństwa austriackiej północno-zachodniej kolei pierwszej Emisji (K. 9.914.—)
- 3°/₁₀₀ Obligacyj pierwszeństwa austro-węgierskiego Towarzystwa kolei państwowych (frank. 7.50).
- 4°/₁₀₀ Obligacyj pierwszeństwa kolei cesarza Ferdynanda z r. 1886 (K. 200.— K. 40.— K. 8.—).

5°/₁₀₀ Obligacyj pierwszeństwa pierwszej węgiersko-galicyskiej kolei pierwszej Emisji (K. 10.—).

Przypomnienie. W miesiącu październiku (1/10) płatne są kupony od:

- 4 proc. losów regulacyi Cisy (K 4.—).
- 4.2 proc. jednolitej renty srebrnej (K 420.— K 42.— K 4.20).
- 4 proc. austriackiej renty złotej (kwiecień październik) K 400.— K 40.— K 8.—)
- 4¹/₂ proc. bośniackiej pożyczki krajowej kolei z r. 1898 (K 225.— K 112.50 K 22.50 K 4.50).
- 6 proc. bułg. pożyczki hipot. kolei państwowej z r. 1880 (frcs. 15).
- 5 proc. obligacyj komunalnych gal. Banku krajowego (K 250.— K 50.— K 5.—).
- 4¹/₂ proc. obligacyj komunalnych gal. Banku krajowego E III (225.— K 112.50 K 22.50 K 4.50).
- 4 proc. obligacyj komunalnych gal. Banku krajowego E IV (K 200.— K 100.— K 20.— K 4.— K 2.—).

Ruch wkładek

w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc lipiec 1909.

	%	Stan kapitału wkładowego z dniem 30 czerwca 1909		W ciągu miesiąca lipca 1909.						Różnica		Stan kapitału wkładowego z dniem 31. lipca 1909		
		K	h	wynosiły wkładki			zwrócone			K.	h.	K.	h.	
				Stron	K.	h.	Stron	K.	h.					
Bochnia m.	5	3,331.312	88	245	128.579	86	307	104.163	49	+	24.416	37	3,355.729	25
Bochnia p.	4—4 ¹ / ₂	2,859.693	46	124	40.180	40	230	78.121	81	—	37.941	41	2,821.752	05
Bohorodczany p.	5	746.932	61	118	51.372	10	125	34.498	90	+	16.873	20	763.805	81
Brzesko p.	4 ¹ / ₂ —4	993.413	55	106	90.300	04	93	85.866	02	+	4.434	02	997.847	57
Brzeżany p.	5	1,523.065	74	102	231.673	98	125	166.568	93	+	65.105	05	1,588.170	79
Buczacz* p.	3—5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dąbrowa m.	4 ¹ / ₂ —5	921.374	51	88	75.762	41	90	63.542	15	+	12.220	26	933.594	77
Dobromil* m.	4 ¹ / ₄	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Drohobycz* p.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gródek Jagielloński* m.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horodenka p.	4 ¹ / ₂	874.591	63	90	47.190	64	146	82.890	77	—	35.700	13	888.891	50
Jarosław m.	4 ¹ / ₂	2,549.249	19	277	112.218	38	206	134.190	23	—	21.871	85	2,527.377	34
Kałusz p.	4	391.830	07	139	116.820	88	96	59.199	80	+	57.621	03	449.451	10
Kołomyja m.	4	4,937.726	15	666	256.147	86	825	314.212	01	—	58.064	15	4,879.662	—
Kraków m.	4	37,038.398	16	3411	2,122.591	15	3318	2,184.348	05	—	61.756	90	36,976.641	26
Kraków* p.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	+	—	—	—	—
Krosno m.	4 ¹ / ₂	1,691.795	60	70	83.469	70	97	82.538	92	+	930	78	1,692.726	38
Lwów gal.	4	89,368.189	06	13917	5,562.237	47	16363	5,742.268	05	—	180.030	58	89,188.158	48
Mielec p.	5	724.106	85	41	31.944	88	61	38.982	20	—	7.037	32	717.069	53
Myślenice p.	4 ¹ / ₄	1,712.821	93	—	76.703	66	—	77.812	84	—	1.109	18	1,711.712	75
Nowy Sącz m.	4 ¹ / ₂ —5	4,292.148	78	420	213.138	30	359	187.412	32	+	25.725	98	4,317.874	76 ¹⁾
Nowy Targ* p.	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podgórze* m.	4 ¹ / ₄	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przemysł m.	4	7,694.314	02	646	435.273	45	1849	395.361	11	+	39.912	34	7,734.226	36
Ropczyce* p.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rudki p.	5	266.405	15	55	47.112	90	34	11.254	43	+	35.858	47	302.263	62
Rzeszów m.	4	3,612.519	49	279	179.893	96	341	136.309	73	+	43.584	23	3,656.103	72
Sambor* m.	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sambor* p.	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanok m.	4 ¹ / ₂	2,765.732	68	176	190.161	08	264	157.491	01	+	32.670	07	2,798.402	75
Śniatyn m.	5 ¹ / ₂	300.133	99	110	47.404	55	111	54.494	43	—	7.089	88	293.044	11
Śniatyn* p.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sokal m.	4 ¹ / ₂	1,647.273	17	161	51.960	44	236	98.485	03	—	46.524	59	1,600.748	58
Stryj m.	4 ¹ / ₂	3,429.827	35	507	122.080	12	463	144.159	79	—	22.079	67	3,407.747	68
Tarnobrzeg p.	4 ¹ / ₂ —5	1,573.621	—	158	98.293	69	153	93.867	05	—	4.426	64	1,569.195	64
Tarnopol m.	4 ¹ / ₄	6,729.565	65	1050	399.155	61	950	395.827	95	+	3.927	66	6,732.893	31
Trembowla p.	4 ¹ / ₂	1,029.227	77	140	78.525	51	146	115.911	22	—	37.385	71	991.842	06
Wadowice p.	4	4,658.639	92	335	226.561	49	345	182.037	39	+	47.524	10	4,706.164	02
Wieliczka* p.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zaleszczyki p.	5—4	861.420	55	92	48.838	49	142	52.186	34	—	3.344	85	858.072	70

W tem procenta dopisane: ad 1) 90.187-22.

* Do chwili zamknięcia numeru wykazu nieotrzymaliśmy.

- 4 proc. obligacyj kolejowych Banku krajowego K 200— K 100— K 20— K 4— K 2.—).
- 4¹/₂ proc. obligacyj komunalnych węg. banku komercyjnego z 10 proc. premią (K 225— K 45— K 2250 K 450).
- 4 proc. obligacyj komunalnych węg. banku komercyjnego z 4 proc. premią (K 400— K 200. — K 40— K 20— K 4.—).
- 4¹/₂ proc. listów zast. austr. szląskiego zakładu kred. ziem. 38 lat (L 225— K 45— K 2250 K 450).
- 4 proc. listów zast. austro-węgierskiego banku 40¹/₂ i 50 lat (K 200— K 40— K 4.—).
- 5 proc. listów zast. czeskiego banku hipotecznego w Pradze (K 500— K 250— K 50— K 25— K 5.—).
- 4 proc. obligacyi pierwszeństwa austr. północno zachodniej kolei (K 40— K 8.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Budapeszt Pięciokościoły (K 8.—).
- 5 proc. obligacyi pierwszeństwa czeskiej kolei północnej I i II emisji (K 15.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei ces. Ferdynanda z r. 1891 (K 300— K 40— K 8.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Elżbiety (opodatkowanych) M. 54— M. 1080).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Elżbiety (wolnych od podatku) (M. 40— M. 8.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Franciszka Józefa (K 200— K 40— K 8.—).
- 3 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei południowej Serya X (fres. 650).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Rudolfa (Salzkammergutbahn) (M. 40— M 20— M. 8.—).
- 4 proc. obligacyj pierwszeństwa kolei Rudolfa E 1894 (K 100— K 40— K 8.—).
- 5 proc. obligacyj pierwszeństwa węgierskiej zachodniej kolei Em. I (K 10.—).

Ruch wkładek

w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc sierpień 1909.

	%	Stan kapitału wkładowego z dniem 31. lipca 1909		W ciągu miesiąca sierpnia 1909.								Różnica		Stan kapitału wkładowego z dniem 31. sierpnia 1909	
		K.	h.	wynosiły wkładki				zwrócone				K.	h.	K.	h.
				Stron	K.	h.	Stron	K.	h.	Stron	K.				
Bochnia m.	5	3,355.729	25	175	84.551	89	204	122.613	32	—	38.061	43	3,317.667	82	
Bochnia p.	4—4 ¹ / ₂	2,821.752	05	111	53.193	03	123	73.379	12	—	20.186	09	2,801.565	96	
Bohorodczany p.	5	763.805	81	110	38.383	52	65	32.461	32	+	5.922	20	769.728	01	
Brzesko p.	4 ¹ / ₂ —4	997.847	57	100	26.323	21	60	57.444	26	—	31.121	05	966.726	52	
Brzeżany* p.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Buczacz* p.	3—5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Dąbrowa m.	4 ¹ / ₂ —5	993.594	77	74	71.127	79	58	48.397	27	+	22.730	52	956.325	29	
Dobromil* m.	4 ¹ / ₄	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Drohobycz p.	4	3,063.958	19	122	124.710	87	139	136.846	11	—	12.135	24	3,051.822	95	
Gródek Jagielloński* m.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Horodenka p.	4 ¹ / ₂	838.891	50	90	45.713	66	94	41.912	57	+	3.801	09	842.692	59	
Jarosław* m.	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kałuż p.	4	449.451	10	110	37.414	45	87	40.111	07	—	2.696	62	446.754	48	
Kałuż p.	4 ¹ / ₂	434.110	54	—	—	—	12	6.687	89	—	6.687	89	427.422	65	
Kołomyja p.	4	4,879.662	—	423	199.638	83	600	224.316	60	—	24.677	77	4,854.984	23	
Kraków* m.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kraków* p.	4	36,976.641	26	2706	1,242.971	10	2492	1,681.257	63	—	488.286	58	36,538.354	73	
Krosno m.	4 ¹ / ₂	1,692.726	38	117	88.776	79	87	66.746	34	+	22.030	45	1,714.756	83	
Lwów gal.	4	89,188.158	48	9899	3,456.393	25	10112	3,831.066	—	—	374.672	75	88,813.485	73	
Mielec p.	5	717.069	53	25	15.953	68	28	25.388	41	—	9.434	73	707.634	80	
Myślenice p.	4 ¹ / ₄	1,711.712	75	—	52.971	78	—	64.786	31	—	11.814	53	1,699.898	22	
Nowy Sącz m.	4 ¹ / ₄ —5	4,317.874	76	365	146.352	42	314	146.552	66	—	200	24	4,317.674	52	
Nowy Targ* p.	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Podgórze m.	4 ¹ / ₄	3,353.638	—	439	123.035	95	316	137.108	45	—	14.072	50	3,339.565	50	
Przemysł m.	4	7,734.226	36	526	241.403	51	609	247.261	58	—	5.858	04	7,728.368	32	
Ropczyce p.	4	1,489.360	41	62	43.778	08	82	53.671	86	—	9.893	78	1,479.466	63	
Rudki p.	4 ¹ / ₂ —5	302.263	62	45	18.497	98	32	14.433	73	+	4.064	25	306.327	87	
Rzeszów m.	4	3,656.103	72	205	143.725	07	224	119.788	08	+	23.936	99	3,680.040	71	
Sambor* m.	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sambor* p.	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sanok m.	4 ¹ / ₂	2,798.402	75	170	158.039	98	169	107.389	94	+	50.650	04	2,849.052	79	
Sniatyn* m.	5 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sniatyn* p.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sokal m.	4 ¹ / ₂	1,600.748	58	137	61.184	30	125	64.761	16	—	3.576	86	1,597.171	72	
Stryj* m.	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tarnobrzeg p.	4 ¹ / ₂ —5	1,533.047	64	138	74.696	06	90	49.021	94	+	25.674	12	1,608.721	76	
Tarnopol m.	4 ¹ / ₂	6,732.893	31	869	331.307	47	905	278.794	28	+	52.513	19	6,785.406	50	
Trembowła p.	4 ¹ / ₂	991.842	06	88	27.561	27	106	32.741	62	—	5.180	35	986.661	71	
Wadowice p.	4	4,703.164	02	233	129.609	60	277	197.097	62	—	67.488	02	4,635.676	63	
Wieliczka p.	5	4,081.575	66	194	91.759	13	206	150.281	16	—	58.523	03	4,023.053	63	
Zaleszczyki p.	4—5	858.072	70	73	33.174	53	77	31.978	76	+	1.195	77	859.268	47	

Nakładem Związku gal. kas oszczędności
wysła

INSTRUKCYA MANIPULACYJNA

dla

KAS OSZCZĘDNOŚCI

Cena za egzemplarz 18 koron.

== Do nabycia w Biurze Związku. ==

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

SOKAL & LILJEN

kupuje i sprzedaje wszelkie papiery wartościowe i waluty zagraniczne po możliwie najskrupulatniejszych kursach, skutecznie pod takimi samymi warunkami wszelkie zlecenia giełdowe zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, wypłaca wszelkie kupony możliwie bez potrącenia jakiegokolwiek prowizji inkasowej.

Filia c. k. uprz. austriackiego

Zakładu kredytowego

dla handlu i przemysłu

WE LWOWIE

wydaje codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godzinach od 9 do 12 przedpoł. i od 3 do 4 popoł.

książeczki wkładkowe

z 4% oprocentowaniem

Na żądanie wypłaca kwoty do 5000 k. jednego dnia i na jedną książeczkę bez wypowiedzenia.

Kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety po kursie dziennym bez doliczenia prowizji, wydaje przekazy i akredytywy na zagraniczne miejsca, przyjmuje zlecenia giełdowe, bierze w przechowanie papiery wartościowe i udziela na nie zaliczek.

FILIA

Pragskiego Banku Kredytowego

we Lwowie, ul. Karola Ludwika 1. 29

(Nr. telefonu 937, 946, 846).

Zakład centralny w Pradze. Filie w Kolinie Olomuńcu i Brodach.

Wpłacony kapitał akcyjny K. 9,000.000.

Fundusze rezerwowe i gwarancyjne K. 4,100.000.

Korzystne załatwianie

wszelkich transakcji bankowych i lokacji kapitałów

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych. — Przeprowadzanie wszelkich obrotów giełdowych na targach krajowych i zagranicznych.

Promesy, Losy (przedaż losów za wypłatą w rachunku bieżącym). — Otwieranie kredytów i udzielanie zaliczek na pokład papierów wartościowych. — Przyjmowanie w przechowanie i w zarząd papierów wartościowych. — Ubezpieczanie losów i efektów od strat z powodu wylosowania. — Wykupno płatnych kuponów i wylosowanych papierów wartościowych. — Listy polecające i akredytywy na sezon podróży. — Eskont weksli. — Inkasa i wypłaty w kraju i na miejsca zagraniczne. — Wkładki i pieniądze, na książeczki wkładkowe (podatek rentowy opłaca Bank) oprocentowuje po

4 1/2 procent

na asygnaty kasowe z 90-dniowym wypowiedzeniem: oprocentowanie po 4 1/3% i w rachunku bieżącym.

Oddział komercyjny:

Finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych i budowl publicznych, kredyty na podatki i cła. Zaliczkowanie faktur towarowych. Kupno i sprzedaż w drodze komisowej towarów i zaliczkowanie tytelne.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

Lwów

Kapitał akcyjny:
K. 80,000.000.

Fundusze rezerwowe:
K. 23,027.428-13:

we własnym gmachu przy
ul. Jagiellońskiej 13.

Telefon nr. 57. Dyrekcya
Telefon nr. 358. Kantor
wymiany.

Zakład centralny
Wiedeń

FILIE: Aussig n. Z. Herno, Budapeszt, Czerniowce, Grac, Proseclaw, W. Neustadt i St. Pölten.

12 kantorów wymiany i kas depozytów we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe oraz transakcje w zakres kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 4% książeczki wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy. Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki w pokład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagranicznych. Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejsze. Pilne czuwanie nad interesami klientów. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgłębionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.